

کل سوالات درس جامعه شناسی ۲ پایه یازدهم با پاسخ های تشریحی

تهیه و تنظیم: حمیدرحیمی سرگروه علوم اجتماعی استان اصفهان (سال تحصیلی ۹۷-۹۶)

درس اول

- ۱- فرهنگ را تعریف کنید: **جواب:** آگاهی و عمل مشترک انسان ها که شیوه زندگی اجتماعی آنها را شکل می دهد.
- ۲- تفاوت جهان اجتماعی جهان طبیعی در چیست؟ **جواب:** جهان اجتماعی با اراده انسان شکل می گیرد و دارای فرهنگ است. جهان طبیعی مستقل از اراده انسان و به صورت فرا انسانی شکل گرفته است و انسان در خلق آن نقش نداشته است.
- ۳- فرهنگ چه نقشی در هویت یابی افراد و جهان اجتماعی دارد؟ **جواب:** افراد متناسب با فرهنگ جامعه خود به ایفای نقش می پردازند. هر فرد هنجارهای نقش خود را بر اساس ارزش ها و عقاید فرهنگی جامعه شکل می دهد. مثلا نقش پدر در یک جامعه اسلامی ایرانی با نقش یک پدر در جامعه سکولار غربی متفاوت است.
- ۴- چرا هویت جهان اجتماعی بیشتر متأثر از لایه های عمیق فرهنگ است؟ **جواب:** چون عقاید و ارزش ها هستند که هنجارها، نمادها، رفتارها و اهداف نقش های اجتماعی را شکل می دهند. تا ارزش و عقیده ای وجود نداشته باشد، نقش و هنجاری برای آن تعریف نمی شود. (هویت اجتماعی به وجود نمی آید)
- ۵- پرسش های بنیادین که در لایه های عمیق فرهنگ به آنها پاسخ داده می شود چیست؟ **جواب:** چه نوع جهان های اجتماعی وجود دارند و کدام اصیل و مهم تر است. (نگاه هستی شناسانه) جایگاه انسان در عالم هستی کجاست؟ انسان در مرکز است یا خدا در مرکز این عالم است؟ (نگاه انسان شناسانه) شناخت و معرفت چیست؟ و چگونه می توان به این شناخت و معرفت دست یافت؟
- ۶- جهان انسانی و جهان فرهنگی را تعریف کنید. **جواب:** جهانی که محصول زندگی، اندیشه و عمل انسان است، جهان انسانی است. به هویت فرهنگی جهان اجتماعی جهان فرهنگی گفته می شود.
- ۷- جهان انسانی و جهان فرهنگی چه رابطه و نسبتی با یکدیگر دارند؟ **جواب:** جهان فرهنگی و جهان اجتماعی بخشی از جهان انسانی است زیرا جهان انسانی دارای بعد فردی و بعد اجتماعی است.
- ۸- جهان انسانی به چند بخش تقسیم می شوند؟ **جواب:** بخش فردی که مربوط به زندگی شخصی، اخلاقی و روانی فرد است. بخش اجتماعی که مربوط به زندگی اجتماعی و ارتباطات انسان هاست.
- ۹- بخش های فردی و اجتماعی جهان انسانی هر یک به چه نام های دیگری نامیده می شوند؟ **جواب:** بخش فردی رابه جهان ذهنی و بخش اجتماعی رابه جهان فرهنگی تعبیر می کنند. وقتی اندیشه محصور در ذهن است جهان فردی (ذهنی) است. وقتی اندیشه دیگران تحت تاثیر قرار می دهد جهان فرهنگی (اجتماعی) است.
- ۱۰- جهان ذهنی با جهان فرهنگی چه رابطه ای دارند؟ **جواب:** وقتی اندیشه ی فردی از ذهن به عمل درآید و دیگران را متأثر سازد جهان فردی با جهان اجتماعی (فرهنگی) رابطه برقرار کرده است. مثلا اندیشه ی خودمان را به صورت گفتار و نوشتار درآوریم و به دیگران تحویل دهیم.
- ۱۱- لایه های عمیق (بنیادین) و لایه های غیر بنیادین (سطحی) فرهنگ را بنویسید. **جواب:** عقاید و ارزش لایه های بنیادین (عمیق) و هنجارها و رفتارها غیر بنیادین (سطحی) فرهنگ هستند.

- ۱۲- لایه های عمیق فرهنگ بالای لایه های غیربنیادین فرهنگ چه رابطه ای دارند؟ **جواب:** هر فرد براساس لایه های بنیادین فرهنگ خود (ارزش ها و عقاید) رفتار می کند، زندگی روزمره خود را تفسیر می کند و درباره ی آنها تصمیم می گیرد.
- ۱۳- **جهان فرهنگی و جهان ذهنی چه رابطه ای بایکدیگر دارند؟ جواب:** هر اندیشه فردی (ذهنی) جهانی است که تفکر اجتماعی را رشد می دهد. تفکر اجتماعی بر تک تک افراد اثر می گذارد. این دو جهان بایکدیگر تعامل متقابل دارند. جهان فرهنگی ارزش ها و عقاید را برای فرد به وجود می آورد. جهان ذهنی ارزش ها و عقاید را قالب هنجارها و رفتارهای عملی در می آورد. مثلاً جهان فرهنگی می گوید خداپرست باش و ظلم بد است. جهان ذهنی می گوید دزدی نکن و روزه بگیر و...
- ۱۴- **منظور از جهان تکوینی چیست؟ چه ویژگی هایی دارد؟ جواب:** جهان تکوینی جهانی است که خارج از اراده و فعل انسان ها است. ۱- محدود به طبیعت نیست. ۲- شامل موجوداتی می شود که مستقل از اراده انسان ایجاد شده اند و انسان خالق آنها نبوده است. ۳- با جهان انسانی در ارتباط است ولی تحت امر انسان نیست.
- ۱۵- **کسانی که جهان تکوینی را به طبیعت محدود می کنند جهان را چگونه تقسیم بندی می کنند؟ جواب:** ۱- جهان طبیعت (محسوسات) ۲- جهان ذهن (روان و اندیشه انسان) ۳- جهان فرهنگ (عقاید، ارزش ها و آرمان های انسان) این افراد گروه طبیعت را در مقابل جهان انسانی قرار می دهند.
- ۱۶- **متفکران مسلمان جهان تکوینی را چگونه یاد می کنند؟ جواب:** جهان تکوینی را محدود به طبیعت و محسوسات نمی دانند و شامل امور فوق طبیعی هم می دانند. مانند آخرت، شهادت، فرشته آسمانی، بهشت، جهنم، ملکوت، کلهکشان ها، دنیا و...
- ۱۷- **جهان انسانی با جهان تکوینی چه ارتباط و پیوندی دارد؟ جواب:** جهان عینی با پدیده های طبیعی و فوق طبیعی خود در عالم هستی بر ذهن (اندیشه، روان، اخلاق) و فرهنگ (عقاید، ارزش ها و رفتارها) اثر می گذارد.
- ۱۸- **در خصوص اهمیت، ارتباط و تاثیر جهان های مختلف چه دیدگاه هایی وجود دارد؟ جواب:** دیدگاه اول: جهان تکوینی همان جهان طبیعی است و تفاوتی بین علوم طبیعی و علوم انسانی وجود ندارد. ذهن و فرهنگ هم هویتی مادی دارند مانند مارکسیست ها، رئالیست ها، اثبات گرایان، طبیعت گرایان، تکامل گرایان، مادی گرایان، دیدگاه دوم: طبیعت ماده بی جان و آماده برای پذیرش فرهنگ انسان ها است. جهان فرهنگی است که طبیعت را معنا و شکل می دهد و فرهنگ فراتر از جهان ذهنی و جهان عینی و جهان طبیعی است مانند ایده آلیست ها، پدیدارشناسان، مکتب تفهیمی، دیدگاه سوم: هر سه جهان فرهنگی، تکوینی و ذهنی در تعامل هستند و جهان تکوینی محدود به جهان طبیعی نیست و ادراک هم محدود به انسان ها نیست براساس حکمت و اراده خداوند است ولی این حکمت الهی جهان فردی را بی مسئولیت نمی داند.
- ۱۹- **نگاه قرآنی در خصوص جهان های تکوینی، فرهنگی و انسانی چگونه است؟ جواب:** ۱- جهان تکوینی فراتر از محسوسات و طبیعت است. ۲- ادراک محدود به جهان انسان ها نیست. ۳- جهان تکوینی براساس حکمت الهی با انسان ها ارتباط دارد. ۴- انسان ها در قبال جامعه و فرهنگ خود مسئولیت دارند.
- ۲۰- **از منظر قرآن در چه صورتی جهان تکوینی بر کات خود را به روی انسان ها می گشاید و در چه صورتی آنها را پنهان می سازد؟ جواب:** هرگاه انسان ها اخلاق الهی داشته و جامعه نیز از فرهنگ توحیدی برخوردار باشد جهان

تکوینی برکات خود را به روی انسان ها می گشاید و اگر رفتار افراد و فرهنگ آنها هویتی مشرکانه داشته باشد ظرفیت های الهی و آسمانی پنهان می شوند.

۲۱- چگونه اندیشه فردی وارد حوزه فرهنگی می شود؟ **جواب:** وقتی فردی ذهنیت خود را به عمل درمی آورد جهان فرهنگی را گسترش داده و اندیشه وارد حوزه فرهنگ شده است. راه های ورود اندیشه به حوزه فرهنگ هنر و رفتارهای اجتماعی است.

۲۲- موجودات جهان تکوینی با موجودات جهان انسانی چه تفاوتی دارند؟ **جواب:** موجودات جهان انسانی

با اراده انسان خلق می شوند مثلاً کنش های انسانی، هنجارهای اجتماعی ولی موجودات جهان تکوینی خارج از اراده انسان و توسط خداوند خلق می شوند. مثلاً عالم برزخ، فرشتگان، کره زمین، منظومه خورشیدی و...

۲۳- وضعیت امروزی محیط زیست، محصول چه باورهایی درباره انسان و طبیعت است؟ **تعالیم ناصحیح** با طبیعت، روحیه خودخواهانه و سلطه جویانه بشر نسبت به طبیعت

۲۴- برخی از آیات قرآن کریم که از تعامل فعال جهان تکوینی با جهان فرهنگی و اجتماعی سخن می گویند

رابطه نویسی: **جواب:** آیه ۲۷۶ سوره بقره: خداوند باراکم و کاست و بی برکت می گرداند و صدقات را برکت می

دهد، خداوند هیچ کفر پیشه گنهاری را دوست ندارد. آیه ۴۴ سوره انعام: پس چون آنچه از نعم الهی به آنها

تذکر داده شده را فراموش نمودند ما هم ابواب هر نعمت را به روی آنها گشودیم تا به نعمتی که داده شدند

شادمان گشت اند ناگاه به کیفر اعمالشان گرفتار گردیدیم که آن هنگام خوار و ناامید گردیدند. آیه ۴۱ سوره روم:

فساد و پریشانی به کرده ی بد خود مردم در همه ی بر و بحر پدید آمد تا ما هم کیفر بعضی اعمالشان را به آنها بچشانیم

باشد که پشیمان شده و به درگاه خدا بازگردند.

آیه ۹۶ سوره اعراف: و چنانچه مردم شهر و دیار همه ایمان آورده و پرهیز کار می شدند همانا مادرهای برکات

آسمان و زمین را بر روی آنها می گشودیم ولیکن چون تکذیب آیات کردند ما هم سخت به کیفر کردار زشتشان

رسانیدیم.